

Sprawozdanie z posiedzenia Komisji Geografii Historycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego, 18 maja 2016 r.

18 maja 2016 r. w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie odbyło się posiedzenie Komisji Geografii Historycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego. Spotkanie składało się z dwóch części – organizacyjnej i merytorycznej. W pierwszej części wybierano nowych Członków Komisji na miejsce tych, którym kadencja skończyła się w 2016 r. oraz nowego Przewodniczącego Komisji. Dotychczasowego Przewodniczącego, dr. hab. Marka Słonia, prof. IH PAN, zastąpiła dr hab. Beata Konopska.

Tematem obrad w części merytorycznej posiedzenia Komisji była kwestia przygotowania „Narodowego Atlasu Polski” w związku ze zbliżającą się setną rocznicą niepodległości Polski w 2018 r. W trakcie obrad wygłoszone zostały trzy referaty. Dr hab. Przemysław Śleszyński (Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN) przedstawił zebrany historię i stan prac nad nową edycją Atlasu, problemy koncepcji merytorycznej oraz uzasadnienie podjęcia takiego projektu. Ponadto omówił harmonogram prac nad Atlasem i wskazał możliwe źródła finansowania. Z kolei mgr Michał Siwicki (Wydawnictwo Kartograficzne Polkart) zreferował koncepcję atlasu opracowaną przez zespół pod jego kierunkiem i scharakteryzował trzy formy, w jakich mogłaby się ukazać ta publikacja (książka, ebook, geoportal). Dr hab. Marek Słoń, prof. IH PAN (Instytut Historii PAN) przedstawił zagadnienia historyczne, jakie powinny zostać zamieszczone w Narodowym Atlasie Polski, zwracając uwagę na ich relacje z pozostałą treścią atlasu. Za najważniejsze uznał treści dotyczące sieci osadniczej i struktur terytorialnych. Wskazał również opracowania i źródła kartograficzne, które powinny być podstawą opracowania części historycznej nowej edycji atlasu narodowego. Według Profesora treści dotyczące osadnictwa i struktur terytorialnych mogłyby być uzupełnieniem Geoportalu w formie osobnej zakładki tematycznej.

Po referatach nastąpiła dyskusja. Według zebranych głównym problemem w realizacji Narodowego Atlasu Polski jest ograniczenie czasowe, do obchodów stulecia niepodległości Polski w 2018 r. pozostało bowiem tylko dwa lata. Jako realne uznano przygotowanie Atlasu w wersji podstawowej o charakterze popularyzatorsko-okolicznościowym (jedna z dwóch wersji proponowanych przez dr. hab. P. Śleszyńskiego). Mgr Henryk Rutkowski zaproponował opracowanie Atlasu o treści odnoszącej się przede wszystkim do okresu 1918–2018, prezentując poprzednie epoki jedynie skrótowo. Pomysł ten spotkał się z akceptacją

zebranych osób. Profesor Elżbieta Kowalczyk-Heyman wskazała z kolei na kryterium funkcjonalne, które należy wziąć pod uwagę przy przygotowaniu Atlasu, a dr Jacek Wolski dodał, że powinno to być dzieło kartograficzne, a w pracach zespołów tworzących poszczególne mapy zawsze powinien brać udział kartograf.

W dyskusji przeważała opinia, że prace nad nową, rozszerzoną wersją Narodowego Atlasu Polski to wieloletnie zadanie dla dużego interdyscyplinarnego zespołu i w związku z tym rok 2018 nie powinien być rokiem wydania atlasu, lecz momentem rozpoczęcia prac. Atlas powinien być syntezą, odzwierciedlającą aktualny stan badań w wielu dziedzinach nauki. W związku z tym jego projekt nie powinien obejmować prowadzenia badań podstawowych. W trakcie dyskusji zgodzono się także, że projekt ten powinien zakończyć się publikacją w formie cyfrowej i papierowej, a kwestia priorytetów w tym zakresie powinna zostać poddana dalszej dyskusji w przyszłości. Nadal jednak nierozwiązanym problemem pozostają kwestie organizacyjne i finansowe – która instytucja mogłaby koordynować prace nad Narodowym Atlasem Polski i skąd powinna uzyskać trwałe finansowanie na ten cel?

mgr Michał Gochna
Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk